36856 ـ هيئت كۆنىده يۈز بېرىدىغان خاتالىقلار توغرىسىدا

سۇئال

ئىككى هيئت كۆنىده مۇسۇلمانلارنى ئاگاهلاندۇرۇش كېرەك بولغان خاتالىق ۋە مۇنكەر ئىشلار قايسى؟، بىز ئۇلارنىڭ هيئت نامىزىدىن كېيىن قەبره زىيارەت قىلىش ۋە هيئت كېچىسىنى ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش دېگەندەك بەزى ئىشلىرىنى كۆرسەك قانداق قىلىمىز؟. بۇ هەقته چۈشەنچه بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمىز.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىغا بولغان ئاللاهقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىله تاۋابئاتلىرى ۋە ساهابىلىرىغا ئاللاه تائالانىڭ رەهمەت سالاملىرى بولسۇن.

مۇبارەك هيئت كېلىشتىن ئىلگىرى ئاللاهنىڭ شەرئىتى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالامنىڭ سۈننەتلىرىنى بىلمەيدىغان بەزى كىشىلەرنىڭ قىلۋاتقان خاتا ئىشلىرىدىن ئاگاهلاندۇرۇش بېرىمىز:

1-بەزى كىشىلەر هيئت كېچىسىنى ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش كېرەك دەپ قارايدۇ:

بەزى كىشىلەر هيئت كېچىسىنى ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش يولغا قويۇلغان دەپ ئېتىقاد قىلىدۇ، بۇ پەيغەمبەرئەلەيهىسسالامدىن سەهىھ هەدىس بايان قىلىنمىغان بىدئەت ئىشلاردىن هېسابلىنىدۇ، ئەمما بۇ توغرىدا بايان قىلىنغان زەئىپ هەدىستە: هيئت كېچىسىنى ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزگەن كىشىنىڭ قەلبى قەلبلەر ئۆلگەن كۈندە ئۆلمەيدۇ دېيىلگەن بولۇپ بۇ هەدىس سەهىھ ئەمەس، بۇ هەدىس ئىككى يول بىلەن بايان قىلىنغان بولۇپ، ئىككىسىنىڭ بىرى توقۇلما، يەنه بىرى بولسا بەك زەئىپ. [شەيخ ئەلبانى رەهىمەهۇللاهنىڭ زەئىپ ۋە توقۇلما هەدىسلەر توپلىمى ناملىق ئەسىرىنىڭ 520-521-بېتىگه قارالسۇن].

هيئت كېچىسىنى باشقا كېچىلەردىن پەرقلىق هالەتته ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزۈش يولغا قويۇلمىغان، ئەمما هەر كېچىسى كېچىده تۇرۇپ ئىبادەت قىلىۋاتقان كىشىلەر بولسا هيئت كېچىسىمۇ ئادەتى بويىچه تۇرۇپ ئىبادەت قىلسا بولىدۇ.

2-ئىككى هيئت كۆنىده قەبرستانلىقنى زىيارەت قىلىش:

بۇنداق قىلىش هيئتنىڭ شۇئارلىرىدىن بولغان خۇرسەنلىك، خوشلۇقنى ئاشكارا قىلىشتىن ئىبارەت ئاساسى مەقسەتكه زىت بولۇپ، شۇنداقلا پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام ۋە سەلەپلەرنىڭ ئىشلىرىغا قارشى كېلىدۇ، بۇ يەنه پەيغەمبەرئەلەيهىسسالامنىڭ قەبرستانلىقنى مەلۇم ۋاقىتتا زىيارەت قىلماڭلار دېگەن چەكلىمىسىنىڭ قاتارىغا كېرىدۇ، چۈنكى ئۇلار قەبرىنى مەلۇم ۋاقىتتا

زىيارەت قىلغان بولدى، ئۆلىمالار زىكىر قىلغاندەك ھەممىگە تونۇشلۇق بولغان ھېيت ۋاقتىنى قەبرە زىيارەت قىلىدىغان ۋاقىت قىلىۋالدى. [شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھنىڭ"جىنازا ھۆكۈملىرى ۋە ئۇنىڭدىكى بىدئەتلەر"نامىلىق ئەسىرى 219-ۋە 258-بەتكە قارالسۇن].

3-نامار ۋاختىدا ئۇخلاپ جامائەتكە ئۇلگۈرەلمەسلىك:

كۆشىنى ئەپسۇسلاندۇرىدىغان ئىشلاردىن: بەزى كىشىلەر جامائەتنى تەرك قىلىپ، نامار ۋاقتىنى ئۆتكۈزۈۋېتىدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: بىز بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى پەرق نامازدۇر، نامازنى تەرك قىلغان كىشى كاپىر بولدى. [تىرمىزى رىۋايىتى2621-ھەدىس. نەسائى رىۋايىتى 463-ھەدىس، شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىسنى سەھىھ دەپ تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: مۇناپىقلارغا ئەڭ ئېغىر كېلىدىغان نامار خۇپتەن نامىزى بىلەن بامدات نامىزىدۇر، ئەگەر ئۇلار بۇ ئىككى نامازدىكى پەزىلىتىنى بىلگەن بولسا ئىدى، ئەلۋەتتە ئۆمىلەپ بولسىمۇ نامازغا كېلەتتى، مەن نامازغا تەكبىر ئېيتىشقا بۇيرۇپ بىر كىشىنى كىشىلەرگە نامار ئوقۇپ بېرىش ئۈچۈن ئىمام قىلىپ قويۇپ، مەن ئۆزۈم بىلەن ئۆتۈن كۆتۈرگەن بىر قانچە كىشىنى ئېلىپ، جامائەت بىلەن نامازغا ھازىر بولمىغان كىشىلەرنىڭ ئۆيىنى كۆيدۈرۈۋەتسەمچۇ دەيمەن. [مۇسلىم رىۋايىتى 651-ھەدىس].

4-ھېيت كۈنىدە نامار ئوقۇيدىغان ئورۇنلاردا، كوچىلاردا ئەر-ئاياللارنىڭ ئارىلىشىپ كېتىشى، ئاياللارنىڭ ئەرلەر بىلەن قىستىلىشى:

بۇ زور پىتنىگە سەۋەپ بولىدىغان خەتەرلىك ئىشتۇر، ئەر-ئاياللارنى بۇنىڭدىن ئاگاھلاندۇرۇش كېرەك، ئىمكانىيەتىنىڭ بېرىچە بۇنى چەكلەشنىڭ چارىسىنى قىلىش كېرەك، ئەرلەر ۋە ياشلار مەسچىت ياكى نامار ئوقۇيدىغان مەيداندىن ئاياللار تولۇق قايتىپ بولغاندىن كېيىن قايتىشى كېرەك.

5-بەزى ئاياللارنىڭ نامار ئوقۇيدىغان جايغا خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىپ، ياسىنىپ چىقىشى:

بۇ ئومۇملىشىپ كەتكەن پىتنە بولۇپ، كىشىلەر بۇنىڭغا سەل قاراۋاتىدۇ، ھەتتا بەزى ئاياللار-ئاللاھ ئۇلارنى توغرا يولغا باشلىسۇن-تەراۋىھ ياكى ھېيت نامىزى ياكى باشقا ۋاقىتلاردا مەسچىتكە ئەڭ چېرايلىق كىيىملەرنى كېيىپ، خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىپ چىقىدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: ھەر قانداق ئايال ئەتىر ئىشلىتىپ، ئەرلەر بار سورۇندىن ئۆتسە، ئۇلار ئەتىر پۇرىقىنى پۇرسا، ئۇ ئايال پاھىشە ھېسابلىنىدۇ. [نەسائى رىۋايىتى 5126-ھەدىس. تىرمىزى رىۋايىتى 2786-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ ھەسەن دەپ"تەرغىب ۋەتتەرھىب" نامىلىق ئەسەرنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا 2019- نومۇردا كەلتۈرگەن].

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: مەن تېخى كۆرۈپ باقمىغان دوزاخ ئەھلىدىن بولۇپ كېتىدىغان ئىككى تۈرلۈك ئادەم بار، بىرى: قوللىرىدا كالىنىڭ قۇيرۇقىدەك قامچىلارنى تۇتۇۋېلىپ كىشىلەرنى ئۇرىدىغان ئادەملەر، يەنە بىرى: كىيىم كىيگەن لېكىن يالىڭاچ ئاياللار (يەنى كىيىمنىڭ ئاستىدىن بەدەنلىرى كۆرۈنۈپ تۇرىدىغانلار)، يول يۈرگەندە باشقىلارنى جەلپ قىلىش ئۈچۈن نورمالسىز ماڭىدىغان (يەنى ئىپپەت ۋە ھايانى لازىم تۇتمايدىغانلار)، چاچلىرىنى چوققىسىغا تۆگىنىڭ لوكسىدەك قىلىپ تۇگۈۋالغانلاردىن ئىبارەت ئاياللار جەننەتكە كىرمەيدۇ. ھەتتا جەننەتنىڭ پۇرىقى شۇنچىلىك-شۇنچىلىك يىراق جايلاردىن ھېدلىنىغان تۇرۇقلۇق ئۇلار جەننەتنىڭ پۇرىقىنمۇ پۇرىيالمايدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى 2128-نومۇرلۇق ھەدىس].

ئاياللارنىڭ ۋەلىلىرى ئۆز مەسئۇلىيەت دائىرىسىدىكى ئاياللار توغرىسىدا ئاللاھدىن قورقسۇن، ئۇلارنى ئاللاھ تائالانىڭ كۆرسەتمىسىگە ئۇيغۇن ھالەتتە ئىداره قىلسۇن، بۇ ھەقتە ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ: الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ تەرجىمىسى: ئەرلەر ئاياللارنىڭ ھامىيلىرىدۇر، بۇ ئاللاھنىڭ ئۇلارنىڭ بەزىسىنى بەزىسىدىن (يەنى ئەرلەرنى كۈچ-قۇۋۋەت، غازاتقا چىقىش قاتارلىق جەھەتلەردە ئاياللاردىن) ئارتۇق قىلغانلىقىدىندۇر ۋە ئەرلەرنىڭ ئۆز پۇل - مالىلىرىنى سەرپ قىلغانلىقىدىندۇر (يەنى ئاياللارنىڭ نەپىقىسى ئەرلەرنىڭ زىممىسىگە يۈكلەنگەنلىكتىندۇر). [سۈرە نىسا 34-ئايەت].

ئەرلەر ئۇلارنى توغرا يولغا باشلاپ، نىجاتلىققا يېتەكلەپ، دۇنيا-ئاخىرەتتە سالامەت بولىشى ئۈچۈن ئاللاھ تائالا چەكلىگەن ئىشلاردىن يىراقلاشتۇرۇپ، ئاللاھ تائالاغا يېقىنلىشىدىغان ئىشلارغا رىغبەتلەندۈرۈش كېرەك بولىدۇ.

5-چەكلەنگەن ناخشا-مۇزىكىلارنى ئاڭلاش:

ھازىرقى دەۋرىدە ناخشا-مۇزىكىلار ھەممە يەرنى قاپلىدى، كىشىلەر سەل قارىغاچ، ھەممە يەرگە تارالدى، تىلۋىزۇردا، رادىيودا، ماشىنىدا، ئۆيدە، بازاردا مۇزىكا ئەۋج ئالدى، -ئاللاھ ئۆز پاناھىدا ساقلىسۇن- ھەتتا تىلېفۇنلارمۇ بۇ مۇنكەر ئىشلاردىن سالامەت قالمىدى، شىركەتلەر تېلىفۇنلارغا ناخشا-مۇزىكا قويۇشتا بەسلىشىۋاتىدۇ، تېلىفۇن ئارقىلىق ناخشا-مۇزىكىلار مەسچىتلەرگە ھەتتا ئاللاھنىڭ بەيتى بولغان ھەرەم مەسچىتى ۋە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مەسچىتىگىمۇ يېتىپ كەلدى، ئاللاھنىڭ بەيتى ۋە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مەسچىتىدە ناخشا-مۇزىكا ئاۋازىنى ئاڭلاش دېگەن مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئەڭ چوڭ بالا-مۇسىبەتتۇر. بۇ ھەقتە تەپسىلى چۈشەنچىگە ئىگە بولۇش ئۈچۈن 34217-نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ سۆزى بۇنى ئىسپاتلايدۇ: مېنىڭ ئۈممىتىمدىن بىر بۆلۈك كىشىلەر زىنانى، يىپەكنى، ھاراقنى ۋە ناخشا-مۇزىكىنى ھالال-دۇرۇس دەيدۇ. [بۇخارى رىۋايىتى 5000-ھەدىس. بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇماتقا ئىگە بولۇش ئۈچۈن 34432-نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن].

مۇسۇلمانىنىڭ ئاللاھتىن قورقىشى، ئاللاھنىڭ بەرگەن نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىشى كېرەك، مۇسۇلمانىنىڭ ئۆزىگە نېمەت ئاتا قىلغان پەرۋەردىگارىغا ئاسىيلىق قىلىشى ئىسيانكارلىقتۇر.

ياخشى كىشىلەردىن بىرى ھېيت كۈندە ئويۇن-تاماشا قىلىۋاتقان كىشىلەرنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ: ئەگەر سىلەر رامىزاندا ياخشى ئىش قىلغان بولساڭلار، بۇ ياخشىلىققا شۈكۈر ئېيتىش ئەمەستۇر، ئەگەر ياخشى ئىش قىلمىغان بولساڭلار، بۇ ئاللاھ تائالاغا ئاسىيلىق قىلغان كىشىلەرنىڭ قىلمىغان ئىشى ئەمەس دەيدۇ.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.